

DÔKAZ ZÍSKANÝ NEZÁKONNÝM SPÔSOBOM V CIVILNOM KONANÍ

THE EVIDENCE OBTAINED ILLEGALLY IN CIVIL PROCEEDINGS

Simona Smolková¹ – Jakub Dzimko²

<https://doi.org/10.24040/pros.07.05.2021.ssp.209-219>

Abstrakt

Civilné súdne konanie je spojené najmä s ochranou práv a právom chránených záujmov jeho účastníkov z dôvodu zabezpečenia garancie procesnej ochrany. Procesné dokazovanie, tak možno považovať za jeden z nosných pilierov civilného procesu. Predmetný príspevok sa venuje najmä charakteristike a analýze základných princípov v civilnom procese, ktoré bezprostredne súvisia s prípustnosťou, resp. neprípustnosťou dôkazu získaného nezákonným spôsobom. Príspevok sa rovnako zaoberá aj vhodnosťou, či daným dôkazom možno spôsobilo zistiť dokazovanú skutočnosť. V súvislosti s právnou úpravou prípustnosti, resp. neprípustnosti nezákonne získaného dôkazu príspevok rovnako poukazuje na úvahy de lege ferenda takto získaného dôkazu v civilnom súdnom konaní.

Kľúčové slová

Civilný proces. Dokazovanie. Dôkaz. Nezákonný dôkaz.

Abstract

Civil court proceedings relate to the protection of the rights and legally protected interests of its participants to ensure the guarantee of procedural protection. Procedural evidence can thus be considered as one of the mainstays of civil proceedings. This paper deals mainly with the characteristics and analysis of the basic principles in the civil process, which are directly related to admissibility, respectively. inadmissibility of evidence obtained illegally. The article also deals with the appropriateness of whether the given evidence may have caused the proven fact to be ascertained. In connection with the legal regulation of admissibility, resp. Inadmissibility of illegally obtained evidence, the article also points to the considerations de lege ferenda of the evidence thus obtained in civil court proceedings.

Keywords

Civil proceedings. Proving. Evidence. Illegal evidence.

¹ Mgr. Simona Smolková – externá doktorandka, Katedra občianskeho a pracovného práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, simon.smolkova@gmail.com

² Mgr. Jakub Dzimko – interný doktorand, Katedra obchodného a finančného práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, jakub.dzimko@umb.sk

Úvod

Právna úprava civilného procesu je od 1. júla 2016 obsiahnutá v troch procesných kódexoch, menovite zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v platnom znení, zákon č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok v platnom znení a zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v platnom znení. Civilné procesné právo je právne odvetvie, ktoré upravuje postup súdov, ako aj ďalších subjektov civilného konania pri zabezpečovaní práva na súdnu ochranu, a to najmä v prípade porušenia alebo ohrozenia práv a právom chránených záujmov. Civilné procesné právo, tak tvorí súhrn noriem regulujúcich samotný civilný proces.

Účelom civilného procesu je najmä objektívna ochrana práv a právom chránených záujmov jeho účastníkov konania. Za ťažisko, resp. jeden z nosných pilierov civilného procesu môžeme považovať procesné dokazovanie. Funkciou procesného dokazovania je najmä zistiť tie poznatky o právne relevantných skutočnostiach, ktoré sú nevyhnutné pre rozhodnutie súdu vo veci samej. Súd prostredníctvom procesného dokazovania zisťuje vhodné skutočnosti podstatné pre rozhodnutie v určitej veci, ktorá je predmetom daného konania, čím takéto skutočnosti súd získava z procesu dokazovania.

Daniela Gandžalová vymedzuje procesné dokazovanie ako *„objektívnym právom upravený postup občianskoprávneho súdu, ktorého cieľom je získanie skutkových a niekedy aj právnych poznatkov významných pre rozhodnutie vo veci samej; nakoľko súd v civilnom procese rozhoduje autoritatívnym výrokom otázku, ktorá je predmetom daného konania, na to, aby súd mohol rozhodnúť vo veci, musí mať dostatočné množstvo skutkových, ale aj právnych poznatkov“*.³

³ GANDŽALOVÁ, D.: Osobitosti dokazovania v nových civilnoprávných predpisoch so zameraním na správny súdny poriadok. In TUROŠÍK, M. – ŠEVČIKOVÁ, A.: *Zborník z III. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie BANSKOBYSTRICKÉ ZÁMOCKÉ DNI PRÁVA na tému „Identifikácia únosnej miery autonómie právnych odvetví a súčasnej potreby ich synergie“*. Banská Bystrica : Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela, 2018, s. 60. [online]. Dostupné na internete: <https://www.prf.umb.sk/app/cmsSiteAttachment.php?ID=4300> [cit. 2021-05-15].

Inštitút dokazovania v civilnom procese

Civilný proces predstavuje legálne upravený postup súdov, na základe ktorého súdy poskytujú ochranu právam a právom chráneným záujmom tak fyzickým ako aj právnickým osobám.⁴

V rámci procesného dokazovania súd zisťuje a získava vhodné skutočnosti podstatné pre rozhodnutie v merite veci, ktorá je predmetom daného konania. Inštitút dokazovania môžeme charakterizovať ako koherentný celok postupne vzájomne nadväzujúcich úkonov, kedy samotný proces dokazovania nepredstavuje len mechanicky zozbierané dôkazy a následne z nich mechanicky odôvodnené závery. Dokazovanie práve naopak predstavuje zložitý proces skladajúci sa z viacerých etáp, pri ktorých sa sceľujú praktické úkony s intelektuálnou činnosťou, zameranou najmä na navrhovanie, zaobstarávanie, vykonávanie a hodnotenie dôkazov.⁵

Proces dokazovania v civilnom sporovom konaní bezprostredne súvisí s koncentráciou konania, ktorá zabezpečuje, aby v konaní nenastali zbytočné prietahy, čím sa stranám ukladá povinnosť, aby dôkazy a skutkové tvrdenia predložili včas, v dôsledku čoho súd na neskôr predložené dôkazy a tvrdenia nemusí prihliadať. Môžeme poznamenať, že v takomto prípade sa uplatňuje rímsko-právna zásada „*vigilatinbus iura scripta sunt*“.⁶

Skôr ako súd pristúpi k vykonávaniu dôkazov, musí najskôr určiť, čo je predmetom dokazovania. Predmet dokazovania súd determinuje na základe písomných podaní účastníkov konania, eventuálne podľa toho, aké okolnosti súd zistí pri predbežnom prejednaní sporu v rámci sporových konaní alebo takisto priamo na pojednávaní. Predmet dokazovania tak v civilnom sporovom konaní predstavujú všetky dôležité skutočnosti, pre rozhodnutie vo veci, ktoré sú medzi účastníkmi sporné. Inými slovami ide o okolnosti dôležité pre konanie a ktoré majú byť zistené, nakoľko práve od nich priamo alebo nepriamo závisí rozhodnutie v merite veci.⁷

V civilnom procese sa tak predmetom dokazovania stávajú tvrdenia o všetkých relevantných skutočnostiach, ktoré zostali pochybné, za predpokladu, že táto pochybnosť

⁴ VLČEK, R.: *Dôkazné prostriedky v občianskom súdnom konaní z právneho, sociologického a psychologického pohľadu*. Bratislava: Epos, 2006, s. 24.

⁵ ZÁHORA, J. a kol.: *Dokazovanie v trestnom konaní*. Praha : Leges, 2013, s. 31.

⁶ Pozn. autorov: „*Práva patria bdelym*“.

⁷ FICOVÁ, S. a kol.: *Občianske právo procesné: základné konanie*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Vydavateľské oddelenie, 2008, s. 221.

nebola odstránená zhodnými tvrdeniami účastníkov, ktoré aproboval súd tak, že si osvojil zhodné tvrdenie ako skutkové zistenia.

V súvislosti s procesom dokazovania si dovoľujeme poukázať na Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, v ktorom Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že ústavnému oprávneniu domáhať sa svojich práv na súde „*zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech*

*(nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces“.*⁸

Vzhľadom na uvedené, dokazovaním skrátené rozumieme postupov súdu za účelom zistenia skutkového stavu, ktorý je predmetom konania. Účastníci civilného sporového konania majú okrem iného, povinnosť tvrdiť a dokazovať. Pokiaľ chce byť účastník konania v spore úspešný, musí uniesť dve bremená, t.j. povinnosť predstavujúca uniesť bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno.⁹

V súvislosti s povinnosťou tvrdenia a dôkaznej povinnosti môžeme s využitím analógie poukázať aj na Uznesenie Najvyššieho sudu Slovenskej republiky, v ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že „*základnou normou upravujúcou bremeno tvrdenia a preukazovania je § 120 ods. 1 prvá veta OSP, podľa ktorého účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Toto ustanovenie ustanovuje dôkaznú povinnosť účastníkov v sporovom konaní, t. j. povinnosť označiť dôkazy na svoje tvrdenia.*

⁸ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.01.2015, sp. zn. III. ÚS 21/2015-14.

⁹ ŠTEVEČEK, M. a kol.: *Prednášky a texty z (nového) civilného procesu. Skriptá.* Bratislava : C. H. Beck, 2017, s. 66.

Iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov leží zásadne na účastníkoch konania. Účastník, ktorý neoznačil dôkazy potrebné na preukázanie svojich tvrdení, nesie nepriaznivé dôsledky v podobe takého rozhodnutia súdu, ktoré bude vychádzať zo skutkového stavu zisteného na základe vykonaných dôkazov. Rovnaké následky postihujú aj toho účastníka, ktorý síce navrhol dôkazy o pravdivosti svojich tvrdení, no hodnotenie vykonaných dôkazov súdom vyústilo do záveru, že dokazovanie nepotvrdilo pravdivosť skutkových tvrdení účastníka“.¹⁰

V civilnom sporovom konaní tak pre dokazovanie platí zásada, že účastníci konania musia uniesť dôkazné bremeno ohľadom svojho tvrdenia, inými slovami dôkazné bremeno je povinný uniesť ten, kto (niečo) tvrdí, kedy účastník konania resp. žalobca je okrem všeobecných náležitosti podania a označenia strán v žalobe povinný uviesť aj pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností.

Základné princípy bezprostredne súvisiace s procesom dokazovania

Za základné princípy Civilného sporového poriadku, ktoré bezprostredne súvisia s procesom dokazovania, okrem iných považujeme princíp ochrany subjektívnych práv, princíp rovnosti sporových strán, dispozičný princíp, princíp koncentrácie a arbitrárneho poriadku, princíp voľného hodnotenia dôkazov, princíp kontradiktórnosti a princíp legality – použiteľnosť nezákonného dôkazu, pričom ďalej sa zameriame najmä na charakteristiku princípu ochrany subjektívnych práv, princípu rovnosti sporových strán, princípu voľného hodnotenia dôkazov a princípu legality, v ktorom je priamo vyjadrená prípustnosť resp. neprípustnosť nezákonne získaného dôkazu.

Princíp ochrany subjektívnych práv je vymedzený v článku 1 Civilného sporového poriadku, ktorý ustanovuje, že „*spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu.*“¹¹ V tejto súvislosti Civilný sporový poriadok zároveň odkazuje na verejné subjektívne právo na súdnu ochranu, ktoré je vymedzené v článku 46 Ústavy

¹⁰ Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.02.2010, sp. zn. 4Cdo/13/2009. In KORECMAN, P. – FABIANOVÁ, Z. – FRIŠTIKOVÁ, T.: *Judikatúra vo veciach dokazovania v civilnom konaní*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, s. 48.

¹¹ Pozri čl. 1 zákona č. 160/2015 Civilný sporový poriadok v platnom znení.

Slovenskej republiky.¹² Zároveň je potrebné uviesť, že verejné subjektívne právo nemá nositeľ vo svojej samotnej dispozícii, čo znamená, že sa ho nemožno vzdať či previesť na iného, preto sú dohody vylučujúce súdnu ochranu absolútne neplatné.

Princíp rovnosti sporových strán je vymedzený v článku 6 Civilného sporového poriadku, kedy tento princíp zároveň patrí do ustanovnoprávného rámca civilného procesu, nakoľko samotná Ústava Slovenskej republiky zaručuje rovnosť v prístupe orgánov v súdnej a inej právnej ochrane a tým rovnosť účastníkov pred nimi.¹³ V procesnoprávnej rovine princíp rovnosti sporových strán vyjadruje skutočnosť, že žiadna zo sporových strán nemá voči protistrane iné ako rovnocenné postavenie. Rovnocenné postavenie účastníkov v občianskoprávných vzťahoch garantuje aj ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. K uvedenému si dovoľujeme uviesť rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý k princípu rovnosti sporových strán zaujal nasledovné stanovisko „*princíp rovnosti vychádza z čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý garantuje rovnaké postavenie účastníkov v konaní. Pod rovnakým postavením účastníkov pritom treba rozumieť také procesné práva účastníkov, ktoré zabezpečia spravodlivý súdny proces. Pod spravodlivým súdnym procesom v ponímaní rovnakých práv treba rozumieť povinnosť súdu zabezpečiť rovnosť zbraní, t. j. možnosť uplatnenia práv, teda rovnakú možnosť navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, zúčastniť sa na procesných úkonoch, možnosť oboznámiť sa s obsahom spisu a pod. V súvislosti s námietkami dovolateľov dovolací súd zdôrazňuje, že právo navrhovať dôkazy, resp. právo vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom nemožno zamieňať s rozhodovaním súdu o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy*“.¹⁴

Princíp voľného hodnotenia dôkazov je vymedzený v článku 15 Civilného sporového poriadku, pričom práve princíp voľného hodnotenia dôkazov výrazným spôsobom vplýva na samotné procesné dokazovanie. Stanovuje základný rámec spôsobu vykonania predložených

¹² Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom. Podmienky

a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

¹³ Porovnaj s čl. 46 a čl. 47 ods. 2 a 3 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v platnom znení.

¹⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16.06.2009, sp. zn. 4Cdo/188/2008.

dôkazov v civilnom súdnom konaní. Podstatou a zmyslom princípu voľného hodnotenia dôkazov je posúdenie, akú hodnotu resp. váhu má vykonávaný dôkaz v konaní a pričom vyvodené závery sú len na úvahe súdu.¹⁵ Súd tak v zmysle materiálneho vedenia sporu hodnotí vykonané dôkazy, jednotlivé procesné úkony, ako aj tvrdenia a prednesy strán podľa svojej voľnej úvahy, ohraničenej jedine ústavnoprávne.

V súvislosti s uvedeným môžeme konštatovať, že je na uvážení súdu, či predmetným dôkazom tzn. jeho výpovednou hodnotou možno, dostatočne a uspokojivo preukázať zisťovanú skutočnosť. Je však nevyhnutné poznamenať, že voľné hodnotenie dôkazov v žiadnom prípade neznamená hodnotenie „ľubovoľné“. Súd preto musí v odôvodnení svojho rozhodnutia poskytnúť presvedčivé, nerozporuplné a logicky usporiadané argumenty, kedy „váhu“ jednotlivým dôkazom sudca pripisuje podľa logického a presvedčivého použitia princípu voľného hodnotenia dôkazov.

Prípustnosť resp. neprípustnosť nezákonného získaného dôkazu v civilnom procese je vyjadrený v článku 16 Civilného sporového poriadku – princípe legality. Článok 16 ods. 1 Civilného sporového poriadku stanovuje princíp legality „*Súd postupuje a rozhoduje v súlade s platnými a účinnými právnymi predpismi pri zohľadnení ich vzájomného vzťahu a v súlade so základnými princípmi tohto zákona.*“¹⁶

Článok 16 ods. 2 Civilného sporového poriadku so znením „*Súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci nezohľadňuje skutočnosti a dôkazy, ktoré boli získané v rozpore so zákonom, ibaže vykonanie dôkazu získaného v rozpore so zákonom je odôvodnené uplatnením čl. 3 ods. 1.*“ predstavuje výnimku z princípu legality pri vykonávaní a hodnotení dôkazov.¹⁷

Prípustnosť/neprípustnosť dôkazu získaného nezákonným spôsobom

Civilné sporové konanie sa v zásade spravuje (okrem iných) princípom legality, ktorý sa premieta do celého súdneho procesu, nevynímajúc proces dokazovania. Princíp legality však neplatí absolútne a procesná právna úprava pripúšťa výnimku z tohto pravidla, a to najmä vtedy ak je vykonanie nezákonného dôkazu možné odôvodniť podľa článku 3 ods. 1

¹⁵ Porovnaj s čl. 15 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení.

¹⁶ Pozri čl. 16 ods. 1 zákona č. 160/2015 Civilný sporový poriadok v platnom znení.

¹⁷ Pozri čl. 16 ods. 2 zákona č. 160/2015 Civilný sporový poriadok v platnom znení.

Civilného sporového poriadku.¹⁸ Ide najmä o situáciu, kedy je možné vykonanie dôkazu získaného *contra legem* odôvodniť v zmysle ústavnokonformného výkladu.¹⁹

Faktory, ktoré budú podmieňovať uvažovanie súdu pri posudzovaní prípustnosti resp. neprípustnosti nezákonne získaného dôkazu, súd uskutočňuje prostredníctvom testu proporcionality. Test proporcionality (pozostáva z trojkrovového posúdenia a to vhodnosti, potrebnosti a primeranosti porušenia práva druhej strany) je postup súdu, pri ktorom súd hodnotí to, ktoré právo garantované Ústavou Slovenskej republiky v danom prípade zaväzujú viac a má väčšiu dôležitosť.²⁰

Použiteľnosť testu proporcionality pri posudzovaní nezákonne získaného dôkazu, je obmedzená stavom dôkaznej núdze, to znamená že v prípade existencie iných dôkazov v zásade vykonanie nezákonného dôkazu nie je potrebné. Použitím testu proporcionality, vzájomne kolidujúcich ústavných práv, súd môže vykonať dôkaz získaný v rozpore so zákonom. S poukazom na uvedené, súd tak môže vykonať resp. pripustiť dôkaz získaný v rozpore so zákonom, pokiaľ je právo proti strany v konkrétnom prípade ústavnokonformne posúdené ako silnejšie právo než porušené právo toho, na koho úkor sa právo vykonáva.²¹

Pred novou právnou úpravou, ktorá je účinná od 01. júla 2016 a ktorá nahradila viac ako päť dekád platný a účinný Občiansky súdny poriadok, neboli jednoznačné a ustálené doktrinálne a ani judikované názory procesnej prípustnosti resp. neprípustnosti nezákonne získaného dôkazu. V prvopočiatkoch bol postoj judikatúry k testu proporcionality odmietavý resp. sa ním vôbec nezaoberala a vychádzala z toho, že nezákonný dôkaz možno použiť len v prípade udelenia súhlasu druhého účastníka (typickým príkladom je zaznamenávanie osobné alebo telefonického rozhovoru viacerých osôb). V predmetnom prípade bola

¹⁸ Každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

¹⁹ Ustanovenie čl. 16 ods. 2 Civilného sporového poriadku je teda potrebné vykladať a aplikovať v spojení s ustanovením čl. 3 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ktoré ustanovuje, že každé ustanovenie CSP je potrebné vykladať ústavnokonformne a eurokonformne, rešpektujúc judikatúru EŠLP a Súdneho dvora EÚ, t.j. v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

²⁰ ČENTÍK, T. – ŠTEVČEK, M.: Čl. 16 [Princíp použiteľnosti nezákonného dôkazu a zákazu reformatio in peius]. In: ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIARKINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C.H. Beck, 2016, s. 66.

²¹ Dôvodová správa k zákonu č. 161/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok.

argumentácia súdov založená na ustanoveniach o ochrane osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.²²

Na záver zjednodušené povedané, ak sa súd ocitne v situácií resp. pozícií, že strana sporu predloží nezákonný dôkaz, nemôže ho automaticky stroho odmietnuť, ale musí v zmysle článku 3 ods. 1 a článku 16 ods. 2 Civilného sporového poriadku pristúpiť k testu proporcionality, ktorý predstavuje postup súdu, v rámci ktorého súd hodnotí, ktoré právo garantované Ústavou Slovenskej republiky v danom prípade zaváži viac a má väčšiu dôležitosť.

Záver

Nevyhnutným základom každého rozhodnutia sú skutkové zistenia, ktoré súd získava prostredníctvom dokazovania, a teda proces dokazovania je dôležitou súčasťou všetkých konaní a je obligatórnym krokom k docieleniu efektívneho, spravodlivého a účinného výsledku konania.

Nová právna úprava účinná od 01. júla 2016, ktorá nahradila viac ako päť dekád platný a účinný Občiansky súdny poriadok, výrazným spôsobom priniesla zefektívnenie, zhospodárnenie a zrýchlenie spravodlivosti, ako aj ochrany práv a právom chránených záujmov účastníkov procesného konania a aj čiastočné objasnenie toho, ako sa má súd postaviť k nezákonne získaným dôkazom resp. nezákonnému dôkazu.

V zásade platí, že dôkaz získaný nezákonným spôsobom je neprípustný. V dôvodovej správe k Civilnému sporovému poriadku je však uvedené, že *„celkom výnimočne môže odôvodnenosť postupu mimo rámca princípu legality vyplývať z tzv. testu proporcionality vzájomne kolidujúcich ústavných práv. V tomto zmysle napr. súd môže vykonať dôkaz získaný v rozpore so zákonom, ak je právo protistrany ústavnokonformne posúdené ako v konkrétnom prípade silnejšie právo než porušené právo toho, na koho úkor sa právo vykonáva. Ak teda napríklad súd vezme do úvahy elektronickú komunikáciu či zaznamenanie obrazu a zvuku na to určenými elektronickými prostriedkami, ktoré boli získané bez súhlasu osoby, ktorej prejavy boli takto zachytené, musí to odôvodniť tým, že právo na ochranu osobnosti tohto subjektu je v konkrétnom prípade proporčne slabšie oproti tomu ústavnému právu, ktorého*

²² ŠTEVEČEK, M. a kol.: *Prednášky a texty z (nového) civilného procesu. Skriptá*. Bratislava : C. H. Beck, 2017, s. 93.

porušenie sa má takto získaným dôkazným prostriedkom preukázať (v zmysle judikovaných záverov môže ísť napr. o proporčne silnejšie právo na rasovú, rodovú, či inú nediskrimináciu).“

Z pohľadu **de lege ferenda** v súvislosti s úpravou prípustnosti nezákonne získaného dôkazu v civilnom súdnom konaní je potrebné zjednotiť súdnu prax, vytvoriť ustálenú judikatúru aj v právnom prostredí Slovenskej republiky, nakoľko prípustnosť nezákonne získaného dôkazu sa posudzuje vzhľadom na okolnosti prípadu vždy odlišne, avšak doposiaľ sa spravidla vychádza práve z judikatúry Českej republiky, odkiaľ pochádzajú kľúčové argumenty.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

FICOVÁ, S. a kol.: *Občianske právo procesné: základné konanie*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Vydavateľské oddelenie, 2008, 438 s. ISBN 978-80-7160-256-9.

GANDŽALOVÁ, D.: Osobitosti dokazovania v nových civilnoprávných predpisoch so zameraním na správny súdny poriadok. In TUROŠÍK, M. – ŠEVČIKOVÁ, A.: *Zborník z III. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie BANSKOBYSSTRICKÉ ZÁMOCKÉ DNI PRÁVA na tému „Identifikácia únosnej miery autonómie právnych odvetví a súčasnej potreby ich synergie“*. Banská Bystrica : Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela, 2018, s. 58 - 70. ISBN 978-80-557-1405-9. [online]. Dostupné na internete: <https://www.prf.umb.sk/app/cmsSiteAttachment.php?ID=4300>.

ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIARKINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C.H. Beck, 2016. 1540 s. ISBN 978-80-7400-629-6.

ŠTEVČEK, M. a kol.: *Prednášky a texty z (nového) civilného procesu. Skriptá*. Bratislava : C. H. Beck, 2017. 164 s. ISBN 978-80-89603-51-0.

VLČEK, R.: *Dôkazné prostriedky v občianskom súdnom konaní z právneho, sociologického a psychologického pohľadu*. Bratislava : Epos, 2006. 206 s. ISBN 80-8057-683-1.

ZÁHORA, J. a kol.: *Dokazovanie v trestnom konaní*. Praha : Leges, 2013. 318 s. ISBN 978-80-87576-76-2.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.01.2015, sp. zn. III. ÚS 21/2015-14.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.02.2010, sp. zn. 4Cdo/13/2009.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16.06.2009, sp. zn. 4Cdo/188/2008.

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v platnom znení.

Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení.



Obsah článku podlieha licencií Creative Commons Attribution 4.0 International Licence CC BY (Simona Smolková – Jakub Dzimko).